

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 1. Mysticus solis occasus. Quid sit solem oriri, & occidere. Dicta quaedam breviter de cognitione sui. Humanarum rerum magnam esse vicissitudinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

*Haud degeneres dabimus natos.
Sed inutilibus parcite lacrymis,
Parcite juvenes, parcite tantos
Promere questus: dabitur vobis
Alium vitæ nosse tenorem,
Si nunc veteres renovet mores
Præsens ætas. Aurea secla
Aurea morum norma reducet.*

CAPUT X.

DE VESPERIS.

§. I.

*Mysticus solis occasus. Quid sit solem oriri,
& occidere. Dicta quadam breviter de
cognitione sui. Humanarum rerum ma-
gnam esse vicissitudinem.*

IAm diurni finis officii, jam jucundissima lucis instat occasus. Qui producit Luciferum in tempore suo, jam vespere super filios terræ consurgere facit a. Nimirum, ut Sapiens b observat, Oritur sol, & occidit, & ad locum suum revertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flectitur ad Aquilonem. Lustrans universa in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos revertitur. Ortus autem sui, & occasus alterna varietate magni nos admonet Sacramenti in Christo, & in Ecclesia, in Redemptore, & in redemptis. Et ipse quidem verus justitiæ Sol è purissimo Virginis utero feliciter ortus occubuit in Passione, ac in admirabilis Ascensionis die reversus est in locum suum. Exivi, inquit c, à Patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Hic est Sol, de quo psallimus cum Propheta d, sol cognovit occasum suum, Christus scilicet cognovit passionem suam. Sed numquid ita occidit sol, ut non oriatur? Numquid qui dormit non adjiciet ut resurgat? Ipse dixit, Dormivi conturbatus: Sed de ipso etiam dictum est e, exaltare super cælos Deus: & inde venturus est judicare vivos & mortuos. Ergo sicut sol iste visibilis decedente die per incognitas semitas ad locum regressus unde exierat, rursus expleto noctis curriculo de thalamo suo festinus erumpit: ita mysticus Sol, qui de sinu Patris in uterum matris de-
a Job. 38: 32. b Eccles. 1: 5. c Joau. 16: 28.
d Psalm. 103. e Psalm. 56,

scendit, ut lumine suo illustraret universa, & cælis iterato nascetur exortu, quando iterum apparebit expectantibus se in salutem. Ideo facies ejus lucere dicitur, sicut sol f lucet in virtute sua, quia, ut S. Victorinus g Episcopus scribit, licet solis gloria minor sit quàm gloria Domini, propter ortum tamen & occasum, & rursus ortum scriptura dicit faciem ejus similem gloriæ tolis. Sed & nobis singulis oritur sol, & occidit, & ad locum suum revertitur. Oritur cum suam nobis infundendo gratiam dixerit de tenebris lucem splendescere: occidit, cum illud contingit, quod in Psalmo h scriptum est, Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Oritur timentibus Deum, & sagittantibus per bona opera certam facere vocationem suam: occidit negligentibus, & fallaci præsumptione securis. Oritur, inquit Salomonius i, timentibus se: occidit etiam hæreticis, & malis Catholicis, quia propter peccata sua lumen gratiæ ipsius amittunt. Oritur quibusdam, aliis occidit, ait Marcus Eremita k, pro varia eorum dispositione, qui circa divinam cognitionem versantur: ille verò beatus est, qui possidet ipsum in se ipso justitiæ Solem, qui non est circumscriptus vespere, & ignoratione. Item alio modo. Oritur nobis Sol, quando veritatis intelligentia cordi nostro inspiratur: occidit, cum intelligentiæ radius obscuratur. Occidit ei sol, ait Propheta l, cum adhuc dies esset. Sed post occasum ad locum suum revertitur, ut iterum renascatur, quia per subtractionem gratiæ ad sui considerationem mentis oculus reverberatur. Solis enim hujus locus proprius ipse est animus. Per hoc verò quod divina gratia se ad tempus subtrahit, cogitur homo agnoscere quàm nihil sit, & quam per se nihil possit, per quam propriæ infirmitatis cognitionem amissa intelligentia reparatur, & quasi sol renascens ad altissimam rerum coelestium contemplationem paulatim ascendit.

2. Ecce quantum valet humilis cognitio sui, scriptum est enim m: Omnis qui se humiliat, exaltabitur: & n, Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua. Post occasum sequitur ortus, & humiliatio signum est gratiæ appropinquantis, quia sicut ante ruinam exaltatur cor, ita ante exaltationem humiliatur. Rectè Satyricus o:

— E celo

f Apoc. 1. ac ibidem g Victorin. in Apoc. c. 1. h Ps. 29. i Salomonius in c. 1. Eccles. k Marc. Eremit. de Temperantia c. 15. l Jer. 15: 9. m Luc. 14: 11. n Psalm. 118. o Javenal, Sat. 11, v. 27.

*E celo descendit γῆθη σελήνη
Figendum. & memori tractandum pectore.*

Scientiam cœlestium & terrestrium rerum, ait Hugo Victorinus *p*, laudare, atque amare solent homines; sed multò meliores sunt, qui huic scientiæ præponunt cognoscere semetipsos. Laudabilior siquidem est animus, cui nota est miseria sua, quàm qui eam non respectà, vias siderum & naturas rerum scrutatur. Demonax *q* interrogatus quando cœpisset philosophari, tunc, dixit, cum agnoscere meipsum incepi. Pythico templo inscriptam olim hanc sententiam, *Nosce teipsum*, tum multi alii, tum ipse Plato *r* testatur, qui ait, hanc inscriptionem esse tanquam Dei salutationem ad homines præcipientis, ut temperatè vivant: nosce enim teipsum, & esto temperans idem sunt. Est ergò, ut docet Christianus Pædagogus *f*, disciplinarum omnium pulcherrima, ac maxima seipsum nosse: quia si quis seipsum norit, Deum cognoscit; quod si Deum cognoscet, ei assimilabitur. Idem asserit Magnus Antonius Abbas *t*, qui ad suos Arsenoïtas scribit, eum, qui seipsum cognoscit, tum universos, tum Deum ipsum cognoscere. Porro naturæ nostræ ignoracione, ait Hierocles *u*, nulum non malorum genus in nos irumpit. Cognitio verò sui, inquit Isaac *x*, scientiæ omnium est plenitudo. Heu quàm turpe, & probrosum est, exclamat quidam pietate insignis Scriptor *y*, multa alia scire hominem, & nescire seipsum! Nam si quis seipsum ignorat, audiet Dominum objurgantem, & dicentem *z*: *Si ignoras te, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum.* Videtis quæ nos maneat pœna nostræ ignoracionis, observat Princeps Mirandulanus *a*, illa Phœnix ingeniorum: Abeundum est à patre, quam abicionem sequitur exhæredatio, qua quid infelicius? Egrediendum est utique ex nobis, neque enim apud se est animus, qui seipsum non videt: qui autem à se exit, à se divellitur, quo quid acerbius? Eundem post vestigia gregum nostrorum, id est post brutorum vestigia, quæ sunt in nobis, quo quid miserius, quid despiciatius, & contemptibilius? fieri scilicet pedissequos bestiarum quarum

nos duces natura statuerat. Humanæ quippe naturæ hæc conditio est, teste Boethio *b*, ut tunc tantum cæteris rebus, cum se cognoscit, excellat: Eadem tamen infra bestias redigatur, si se nosse desierit. Quod si nosiplos cognoverimus, quasi meridianus fulgor consurget nobis ad vesperam intelligentiæ solis: & juxtà Prophetam Zachariam *d*, *In tempore vesperi eris lux.* Omnium enim bonorum in nobis custodiendorum tutissima ratio est, seipsum non ignorare.

3. Habet dies brevissima vitæ nostræ lucem & tenebras, bonum & malum: habet ortum solis, habet & ejusdem occasum. Si fortè tuæ noctis tenebras exoriens solis jubar fugarit, cautus esto: noli ad hanc lucem incautà securitate exultare: nam quicumque sit hic fulgor, celeri disparebit occasu. Nondum venit illa dies, quæ nescit occasum; illa dies, quæ manè habet, sed nullo terminatur vespere: illa dies, de qua scriptum est *e*, *Non occidet ultra sol tuus, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam.* Sed etsi occultà divinæ sapientiæ dispositione tuæ lucis nitorem subitaneus solis occasus offuscavit, ne gravi præoccupatus tristitiâ animum despondeas, nec quasi desperans illud Prophetæ *f* gemebundus usurpes, *Vae mihi, quia declinavit dies, quia longiores factæ sunt umbræ vesperi:* citò enim veniet salus tua, eruntque novissima tua meliora prioribus. Ne magnitudo lucis, & consolacionis extollat te, venit Sponsus, & recedit: sed cave tibi ò Anima, non longè ille abest, & si non vides eum, ipse tamen videt te plenus oculis ante, & retrò. Hæ sunt videlicet rerum vicissitudines. Hic est jucundus, & utilis divinæ Sapientiæ ludus. *Venit mane, venit nox g.* Nubilum vespere serenum sequitur mane, clarum mane tenebroribus excipit vesper. *Manè dices, quis mihi det vesperum? & vespere, quis mihi det mane h?* Denique, *ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia i.* Juvat hincq; tem duos eloquentiâ præstantissimos viros Septimium Tertullianum, & Zenonem *k* Episcopum, hac de re loquentes audire. Hic sermone de Resurrectione; Sol, ait, quotidie nascitur, eademque die quæ nascitur, moritur: nec tamen instantis finis sorte terretur, suos ut repigret cursus, ut horas ac momenta producat, ut saltem paulò diutius diei sui demoretur in vita; sed fidelis semper, semper intre-

Bbbbb 3 pidus

p Hugo lib. 2. de Anima c. ult. *q* Stobæus serm. 19.
r Plato in Charmide. *s* Clem. Alexan. int. lib. 3.
t Pædagog. *u* Anton. ep. 2. *v* 6. *u* Hierocles c. 14.
x carmin. Pythag. *x* Isaac de contemptu mundi.
y cap. 35. *y* Joan. Taulerus serm. de S. Laurentio
z Cantic. 1. 7. *a* Joan. Ricus Mirandulan. in
Hæc aplo. Proam. l. 4.

b Boeth. de cons. Phil. lib. 2. prosa 5. *c* Job. 11: 17.
d Zach. 14: 7. *e* Isai. 60: 20. *f* Jerem. 6: 4.
g Isai. 21: 12. *h* Deuter. 28: 67. *i* Psalm 29.
k Zeno de Resurr.

pidus ad sepulchrum noctis cognatae contendit, sciens in ipso se habere quod vivit: denique admittitur ei ortus, si ei auferatur occasus. Ille libro de Pallio sic differit: Dies & nox invicem vertunt solstitionibus annuis, Luna modulationibus mensuris variat, siderum distincta confusio interdum deficit quid, interdum resuscitat, cœli ambitus nunc sub divo splendidus, nunc nubilo sordidus, aut imbres ruunt, & si qua missilia cum imbribus, deinde substillum, & denuò sudum. Consentaneum est igitur, ut quidam profanus *m* admonet, neque nos ad subitas calamitates animo ita correre, ut omnem spem proficizonis: neque latis in præsentia rebus usque adeò efferrî, ut providentiam etiam perdamus; sed spem futuri in medio utriusque fortunæ collocatam habere, & tutò in utramque partem consilium capere. Lux, & tenebræ; frigus & æstus; dulcia & aspera mutuis vicibus veniunt, & redeunt; nascuntur & occidunt: sic disponente Domino, ut continua bonorum, malorumque successione vitæ nostræ alterna spatia constarent.

1 Tertullian. de Pall. cap. 2. m Dio Cassius lib. 47.

M E T R U M XX.

Non semper spatiosos irrigat
Turbidus imber agros.
Non semper rigidis aquilonibus
Pigra laborat humus.
Non semper sylvis pecus, & comas
Horrida tollit hyems.
Phœbeum quandoque serenius
Surgit ab axe jubar,
Quandoque alterna vice temporum
Solvitur aeris hyems.
Flores quandoque aura favonii
Imperiosa vocat.
Sic tempus certo ordine digerit
Quicquid in orbe viget.
Ille infans hodie qui nascitur
Cras tumulatur humo.
Qui nunc semina grata nepotibus
Spargit & arva colit,
Consita cras evellit, & arida
Concremat igne sata.
Est tempus, quo belli fulmine
Victima quisque cadit.
Est tempus quo sospitat omnia
Pacis alumna quies.
Destruit iste superba palatia,
Diruta at ille struit.

Nunc manant lacrymarum flumina,
Nunc dolor omnis abest.
Omnia sic spatia pertranscunt,
Conglomerata suis.
Perpetuum nihil est, stabile gradum
Nemo sub axe tenet.
Numina firmant lege adamantina
Quas posuere vices.

§. I I.

De eo quod scriptum est; Ad vesperum demorabitur fletus. Dicitur obiter de utilitate lacrymarum. Vesper contemplationem significat.

1. **S**apientissimus mortalium fuit, qui distinguit tempus flendi, & tempus ridendi. Quod si quæras quale tempus flendi, quale gaudii tribui debeat, jam audisti David respondentem: *ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia*. Sed cur jubet Propheta vespere flendum esse? cur non & manè, & meridiè? aut quare cum lacrymis claudendus est dies, cum omni tempore hilarem datorem diligit Deus? Digna profecto solerti disquisitione res ista videatur, estque ejus explicatio ab antiquis Patribus petenda, quibus datum est nosse mysteria regni Dei. Primus offert sese ultrò Basiliius p: *Vespera*, inquit, præsens vita est, qua peccata plangi debent: scriptum est enim, *q Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*. Quicumque igitur dies sæculi hujus in consummatione jam existentis, & ad occasum tendentis in plorandis peccatis exegerint, hi demum vero illo matutino adveniente gaudebunt. *Nam qui flevit in lacrymis, in gaudio metent*. Concinit Hieronymus r: *Vespera* tota ista vita præsens intelligitur, qua per peccatum Adæ omnes usque in finem sæculi gemunt: ad matutinum autem erit lætitia in generali resurrectione. Addo Augustin. s quo hujus rei explicatio insignior fiat. *Quid est, inquit, vespere demorabitur fletus? Vespera* fit, quando sol occidit. Occidit sol ab homine, id est, lux illa justitiæ, præsentia Dei. Ideo quando expulsi est Adam, quid dictum est in Genesi? *Cum deambularet Deus in Paradiso*. Ad vesperam deambulabat Deus. Jam ille peccator texerat se intra lignum, nolebat videre faciem Dei, ad quam gaudere consueverat. Occiderat illi Sol justitiæ, non

n Eccl. 3:4. o Ps. 29 p Basil. in Ps. 29. q Matth. 5:5. r Hieron. in Ps. 29. s August. in eundem Ps.